

Strålsäkerhetscentralen

3/0007/2017

29.12.2020

Strålsäkerhetscentralens föreskrift om skyddsarrangemangen vid användning av kärnenergi, STUK Y/3/2020

HUVUDSAKLIGT INNEHÅLL

Med stöd av 7 q § 22 punkten i kärnenergilagen (990/1987) utfärdas Strålsäkerhetscentralens föreskrift om skyddsarrangemangen vid användning av kärnenergi. Samtidigt hävs den Strålsäkerhetscentralens föreskrift om skyddsarrangemangen vid användning av kärnenergi som trädde i kraft den 1.1.2016 (Y/3/2016).

Föreskriften gäller planeringen och genomförandet av skyddsarrangemangen vid användningen av kärnenergi samt agerandet i en hotfull situation. Innehållsligt motsvarar den nya föreskriften den Strålsäkerhetscentralens föreskrift om skyddsarrangemangen vid användning av kärnenergi som hävs. De viktigaste ändringsförslagen till den ändrade föreskriften gäller tillämpning av föreskriften på annan användning av kärnenergi än kärnanläggningar. I den nya föreskriften framhävs ständig förbättring, trygg kommunikation i hotfulla situationer, åtgärder i anslutning till bortkommande eller stöld av kärnämne, kvalitetsledning samt planer för kärnämnestransporter. Från föreskriften har man dessutom strukit sådana stycken som har överförts till kärnenergilagen (säkerhetsutredningar, utbildningskrav) och till föreskriften har det tillfogats stycken som föranleds av ändringen av kärnenergilagen (markering av kärnanläggningens område med begränsningar för trafik och vistelse samt säkerhetspersonens klädsel).

Allmän motivering

1 Inledning

Behovet av att uppdatera föreskriften uppstår till följd av förslaget till ändring av kärnenergilagen, gällande vilket arbets- och näringsministeriet skickade ut en begäran om utlåtanden till olika instanser (ANM/635/03.01.01/2018). Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av kärnenergilagen, av säkerhetsutredningslagen och av gruvlagen (RP 8/2020) lämnades till statsrådet den 13.2.2020. Ändringsbehov anges även i den utomstående utvärdering som STUK har beställt (Assessment of the Finnish Legal and Regulatory Framework for Security of Nuclear Material and Nuclear Facilities) i jämförelse med den internationella konventionen om fysiskt skydd av kärnämne (Convention on the Physical Protection of Nuclear Material, as Amended 2005) samt IAEA:s rekommendation om skyddsarrangemang NSS 13 (Nuclear Security Recommendations on Physical Protection of Nuclear Material and Nuclear Facilities) samt dokumentet Fundamentals NSS 20 (Objective and Essential Elements of a State's Nuclear Security Regime).

2 Nuläge

Kraven gällande skyddsarrangemangen vid användning av kärnenergi stadgas i 7 §, 7 i §, 7 l–w § i kärnenergilagen. Bestämmelser som preciserar dessa krav ingick fram

Strålsäkerhetscentralen

3/0007/2017

29.12.2020

till den 31.12.2015 i huvudsak i statsrådets förordning om skyddsarrangemang vid användning av kärnenergi (734/2008).

Genom lagen om ändring av kärnenergilagen (676/2015) överfördes bemyndigandet att utfärda allmänna säkerhetsföreskrifter till Strålsäkerhetscentralen. I samband med revideringen av kärnenergilagen hävdades de tidigare allmänna säkerhetsföreskrifterna som var utfärdade som statsrådets förordningar. Strålsäkerhetscentralens allmänna säkerhetsföreskrifter utfärdades den 22.12.2015 och trädde i kraft den 1.1.2016.

Strålsäkerhetscentralens föreskrift om skyddsarrangemangen vid användning av kärnenergi (STUK Y/3/2016) utfärdades i samband med denna förnyelse med stöd av 7 q § 22 punkten i kärnenergilagen (planering och genomförande av skyddsarrangemangen vid användningen av kärnenergi samt personsäkerhet, informationssäkerhet, säkerhetsövervakning, säkerhetspersonal, beredskap inför hotfulla situationer och agerande i hotfulla situationer vid en kärnanläggning). Innehållsmässigt motsvarade Strålsäkerhetscentralens föreskrift i sina huvuddrag den tidigare statsrådets förordning.

Strålsäkerhetscentralens nuvarande föreskrift om skyddsarrangemangen vid användning av kärnenergi, som trädde i kraft den 1.1.2016, innehåller några stycken som måste förtydligas och uppdateras. I skyddsarrangemangen betonas idag samma principer som inom kärn- och strålsäkerhet generellt, och därmed finns det i föreskriften tillägg till dessa. Dessutom har en del av de nuvarande kraven i föreskriften av skäl som har med lagstiftningen att göra flyttats till lagnivån. Utöver detta har man fastställt tillämpningsområdet för annan användning av kärnenergi än kärnanläggningar. Dessa ändringar, med undantag för samtliga stilistiska ändringar, motiveras i motiveringen för de enskilda paragraferna.

3 Syftet med föreskriften och de viktigaste ändringsförslagen

3.1 Syfte och målsättning

Genom den föreslagna föreskriften utfärdas närmare bestämmelser som preciserar kärnenergilagen (KEL) om planering och genomförande av skyddsarrangemangen vid användningen av kärnenergi samt om agerande i en hotfull situation. Föreskriften preciserar lagrummen om skyddsarrangemang enligt KEL (KEL 7 §, 7 i §, 7 l–w §). I föreskriften föreskrivs krav som ställs på tillståndshavaren.

När föreskriften Y/3/2016 utfärdades, flyttades kraven som gäller myndigheter från statsrådets förordning (734/2008) som varit i kraft sedan 2008 till kärnenergiförordningen (161/1988), eftersom andra myndigheters verksamhet inte kan regleras genom Strålsäkerhetscentralens föreskrifter. För dessas del förblir bemyndigandet att utfärda förordningar hos statsrådet. Bemyndigandet att utfärda förordningar flyttades till de övriga bemyndigandena att utfärda förordningar i 82 § i denna lag. Om definierande av den dimensionerande hotbeskrivningen och hotbilden gällande lagstridig verksamhet som riktar sig mot användningen av kärnenergi samt ledarskap vid hotfulla situationer (verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten) som är förenade med skyddsarrangemangen föreskrivs i kärnenergilagen och -förordningen.

Strålsäkerhetscentralen

3/0007/2017

29.12.2020

Syftet är att kärnenergilagen, kärnenergiförordningen och föreskriften om skyddsarrangemang ska bilda en helhet, genom vilken man reglerar skyddsarrangemangen vid användning av kärnenergi. Dessa kompletteras av YVL-direktiverna som publiceras av Strålsäkerhetscentralen (i synnerhet YVL A.11 och YVL A.12) samt av den dimensionerande hotbeskrivningen (DBT, 1/Y42217/2020).

Föreskriften anknyter till kravet enligt KEL 7 §: *En förutsättning för användning av kärnenergi är att skydds- och beredskapsarrangemangen samt övriga arrangemang för att begränsa kärnsador och skydda användningen av kärnenergi mot verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten är tillräckliga.*

3.2 De viktigaste ändringsförslagen

De viktigaste ändringsförslagen till föreskriften gäller tillämpning av föreskriften på annan användning av kärnenergi än kärnanläggningar, framhävande av ständig förbättring, genomförande av säker kommunikation vid hotfulla situationer, åtgärder i samband med bortkommande eller stöld av kärnämne, beaktande av kvalitetsledning samt upprättande av planer för kärnämnestransporter. Vissa ändringar har även gjorts med anledning av ändringen av kärnenergilagen.

Grunden för ändringsförslagen är att precisera de krav på skyddsarrangemangen som föreskrivs i KEL. I föreskriften tas hänsyn till konventionen om fysiskt skydd av kärnämne (CPPNM, FördrS 72/1989) och ändringarna i denna från sommaren 2005, som i Finland sattes i kraft genom lag 513/2008. I den nya artikeln 2A i ovan nämnda konvention listas de grundläggande principerna för skyddsarrangemangen som parterna i konventionen måste tillämpa i den mån detta är rimligt och möjligt. Ändringsbehov anges även i den utomstående utvärdering av kraven gällande skyddsarrangemang, gjord av en internationell expert, som STUK har beställt.

4 Föreskriftens och ändringsförslagets verkningar

I föreskriften anges vissa krav med nytt innehåll. Dessa uppskattas ha ringa verkan på nuläget, och därmed orsakar dessa förändringar i praktiken inga betydande ekonomiska eller praktiska verkningar för tillståndshavaren eller myndighetsverksamheten. Bestämmelserna enligt föreskriftens bilaga 1 gällande markering av området med begränsningar för trafik och vistelse och markeringarna på säkerhetspersonens klädsel orsakar vissa kostnader för tillståndshavarna.

Föreskriften uppskattas ha endast ringa verkan på befintliga skyddsarrangemangsrutiner och syftet är att förbättra nivån på skyddsarrangemangen. Verkningarna kan hanteras enligt principen för ständig förbättring som en del av genomförandet av nuvarande tillsynsprogram för byggande och drift. Föreskriften har ovan nämnda verkningar även vid ändringsarbeten, där kraven som ställts redan i den tidigare förordningen har tagits i beaktande.

5 Beredning av föreskriften

Föreskriften bereddades som tjänstearbete vid Strålsäkerhetscentralen i anslutning till ett projekt som Strålsäkerhetscentralen inrättat för beredning av föreskrifterna (RYSÅ). Projektet hade till uppgift att styra beredningen av föreskrifterna, garantera

Strålsäkerhetscentralen

3/0007/2017

29.12.2020

de olika föreskrifternas enhetlighet samt sörja för lagenligheten av och layouten i Strålsäkerhetscentralens föreskrifter.

Om föreskriftsförslaget begärdes utlåtanden av arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet, inrikesministeriet, utrikesministeriet, försvarsministeriet, justitieministeriet, Gränsbevakningsväsendet, Polisstyrelsen, delegationen för skyddsarrangemang på kärnenergiområdet, kärnsäkerhetsdelegationen, Fortum Power and Heat Oy, Industrins Kraft Abp, Posiva Oy, Fennovoima Oy, Teknologiska forskningscentralen VTT Ab, Säkerhets- och kemikalieverket Tukes, Terrafame Oy, Regionförvaltningsverket i Norra Finland och Närings-, trafik- och miljöcentralen i Kajanaland. Begäran om utlåtanden publicerades på tjänsten lausuntopalvelu.fi som upprätthålls av justitieministeriet och på STUKs webbtjänst <https://ohjeisto.stuk.fi>. I tjänsterna hade alla intresserade möjlighet att lämna ett utlåtande. Utlåtanden och kommentarer kunde även skickas direkt till STUKs registratorskontor via e-post: diaari@stuk.fi. Begäran om utlåtanden skickades för kännedom även till de kontaktpersoner som tillståndshavarna hade utsett. Tidsfristen för inlämning av utlåtanden var den 17.4.2020. Man erhöll utlåtanden från Gränsbevakningsväsendet, justitieministeriet, utrikesministeriet, försvarsministeriet, inrikesministeriet, Tullen, Säkerhets- och kemikalieverket Tukes, Polisstyrelsen, Fortum, delegationen för skyddsarrangemang på kärnenergiområdet och Fennovoima Oy. Från Industrins Kraft Abp (TVO) och Posiva Oy erhöles ett gemensamt utlåtande med kommentarer om bland annat vissa markeringar enligt bilaga 1 och förslag om att skjuta upp ikraftträdandet av de nya markeringarna. Även från STUK erhöles ännu några kommentarer där det ombads förtydliganden till vissa flertydiga ställen i föreskriften och föreslogs en separat paragraf om beredskapen inför hotfulla situationer med avseende på informationssäkerheten.

Gränsbevakningsväsendet, utrikesministeriet, försvarsministeriet, Tullen samt Säkerhets- och kemikalieverket meddelade att de inte har något utlåtande till utkastet. Justitieministeriet meddelade att det inte lämnar ett utlåtande om denna fråga. Polisstyrelsen, Fortum Power and Heat Oy, Fennovoima Oy samt TVO/Posiva hade kommentarer, baserat på vilka man utarbetade ändringsförslag till föreskriftsutkastet och ändringsförslagen lämnades till styrgruppen för RYSÄ-projektet för bedömning.

Baserat på utlåtandena gjordes ändringar till föreskriftens paragrafer 4–7 och 15, till föreskriftens bilaga 1 och till motiveringspromemorian. Termen "effektiv" som användes i föreskriften har i regel ersatts med termen "ändamålsenlig", eftersom det är svårt att mäta skyddsarrangemangens effektivitet om det inte finns exakta kriterier för godkännande. Med ändamålsenlighet hänvisas till att åtgärderna ska uppfylla de uppsatta kraven och syftet med dessa. Denna förändring och dess verkan är i första hand stilistisk.

I paragraf 5 har åtgärdskraven preciserats så att genomförandet och nödvändigheten av åtgärderna ska regelbundet utvärderas.

Till paragraf 6 har man infogat ett allmänt krav gällande informationssäkerheten.

Föreskriftens bilaga har baserat på utlåtandena ändrats så att markeringarna inte bara gäller uniformer utan även skyddsutrustning. Även sättet att märka ut området

Strålsäkerhetscentralen

3/0007/2017

29.12.2020

med begränsningar för trafik och vistelse har preciserats och formuleringen har korrigerats.

Till följd av ändringen av kärnenergilagen har termen säkerhetsorganisation ersatts med säkerhetsperson eller någon annan term som är lämplig för kravet.

Motiveringspromemorian har kompletterats baserat på de utlåtanden som fåtts av tillståndshavarna.

6 Föreskriftens ikraftträdande

Föreskriften träder i kraft den 29 december 2020.

Detaljmotivering

1 § Tillämpningsområde

Föreskriftens 1 § föreskriver föreskriftens tillämpningsområde. Föreskriften gäller skyddsarrangemangen vid användningen av kärnenergi. Användningen av kärnenergi definieras i KEL 2 §. Närmare krav gällande tillämpningsområdet anges i YVL-direktiven som Strålsäkerhetscentralen publicerar. I föreskriften ingår livscykel-tänkandet, eftersom skyddsarrangemang behövs i alla skeden under en kärnanläggnings livscykel, men skyddsarrangemangsnivån varierar beroende på risken. Upprepningarna gällande livscykel-tänkandet i föreskriften har strukits. Den kravspecifika definitionen för olika skeden under kärnanläggningens tillståndsprocess som föreslås i ett utlåtande (Fennovoima) har inte genomförts, eftersom flera av kraven är generella och har olika giltighet i olika skeden under tillståndsprocessen (t.ex. ska 5 § om interna hot beaktas redan i planeringsskedet, men de praktiska åtgärderna konkretiseras under driftskedet).

Föreskriften gäller kärnanläggningar som den är. Föreskriftens stycke 11 § 3 gäller endast kärnkraftverk. Föreskriftens stycken under 1 § gäller annan användning av kärnenergi. Föreskriften tillämpas inte på användning av kärnenergi enligt KEL 2 § 1 mom., 6 punkten.

Innehållet i skyddsarrangemangen består av fysiska skyddsarrangemang och informationssäkerhet. Dessa delområden stöder varandra och de kan inte och bör inte behandlas oberoende av varandra. Föreskriften framhäver vikten av informationssäkerheten i en digitaliserad anläggningsmiljö. Personssäkerheten som föreslås i utlåtandet (Polisstyrelsen) har inte tillfogats till skyddsarrangemangens tillämpningsområde, eftersom den ingår i både de fysiska skyddsarrangemangen och i informationssäkerheten. Det fysiska skyddet av ett objekt skyddar även de personer som arbetar där. Enligt KEL 7 § ska skyddsarrangemangen mot verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten vara tillräckliga.

För att förtydliga föreskriften har styckena under tillämpningsområdet numrerats.

Strålsäkerhetscentralen

3/0007/2017

29.12.2020

2 § Definitioner

I föreskriftens 2 § anges de definitioner som används i föreskriften. Definitionen 2) *skyddszon* fanns inte i den statsrådets förordning som föregick föreskriften. Den används i direktiv YVL A.11 "Ydinlaitoksen turvajärjestelyt". Genom definitionen förtydligas, för att undvika missförstånd, skillnaden mellan en säkerhetszon som används inom kärnsäkerhet och en skyddszon som används inom skyddsarrangemang. I direktiv YVL A.12 "Ydinlaitoksen tietoturvallisuuden hallinta" används zonprincipen även ur perspektivet för informationssäkerheten. Den skyddszon som avses i föreskriften rör de fysiska skyddsarrangemangen, men för att skydda denna används även informationssäkerhetsförfaranden. Föreskriftens term skyddsarrangemang är dock inte en fullständig motsvarighet till den zondefinition som används inom informationssäkerheten.

Definitionerna av skyddsarrangemang, användning av kärnenergi och kärnanläggning finns i kärnenergilagen och de upprepas därför inte i denna föreskrift.

Från definitionerna har man i denna föreskrift strukit *lagstridig verksamhet*, eftersom definitionen av skyddsarrangemang har ändrats i och med ändringen av kärnenergilagen. Ändringsförslaget motiveras i regeringspropositionen RP 8/2020 gällande lagen. Samtidigt har definitionernas numrering ändrats jämfört med den tidigare föreskriften. Från definitionerna har man även strukit termen dimensionerande hotbeskrivning, eftersom denna definieras i 1 § i kärnenergiförordningen.

Innehållet i definitionen 1) *riskanalys* har specificerats till att motsvara den allmänna beskrivningen av riskanalysen. Planen för utvecklingsåtgärder som föreslagits i ett utlåtande (Polisstyrelsen) har inte tillfogats till definitionen, eftersom detta utgör en del av riskanalysens tillämpning, inte dess definition, och hör till den övergripande riskhanteringsprocessen som behandlas närmare i direktiv YVL A.11 "Ydinlaitoksen turvajärjestelyt".

Definitionen 3) *hotfull situation* har preciserats på grund av ändringen av KEL. Definitionen av skyddsarrangemang har ändrats i KEL. I den beaktas att en hotfull situation även kan vara inriktad mot en person, vilket kan äventyra kärn- eller strålsäkerheten. Därmed utgör också skyddet av personer ett syfte och ändamål för skyddsarrangemangen. Hotfulla situationer avses situationer som kärnkrafts- eller strålsäkerhet kan äventyras till följd av olaglig verksamhet (kärnenergidekretet (161/1988) 146 §) eller annan avsiktlig, oaktsam eller på annat sätt obehörig verksamhet. Olovlig verksamhet definieras här som situationer där till exempel en person som arbetar vid en kärnkraftsanläggning inte uppfyller kraven i givna skyddsarrangemang, till exempel tvåpersonsregeln för att komma in i ett visst utrymme. Det är motiverat att säkerhetspersonal i en sådan situation kan utöva de befogenheter som föreskrivs i lag och förhindra varje handling som kan äventyra kärnkrafts- eller strålsäkerhet.

Definitionen 4) *farligt föremål* har i samband med uppdateringen förtydligats och redigerats så att den även omfattar annan användning av kärnenergi än kärnanläggningar.

Strålsäkerhetscentralen

3/0007/2017

29.12.2020

3 § Allmänna planeringsgrunder för skyddsarrangemangen

I föreskriftens 3 § föreskrivs om de allmänna planeringsgrunderna för skyddsarrangemangen. Rubriceringen har preciserats och hänvisningarna och terminologin har justerats så att de motsvarar den nuvarande regleringstekniken. Skyddsarrangemangen ska iakttas förutom vid planering av verksamheten också vid planeringen och placeringen av systemen, konstruktionerna och anordningarna vid kärnanläggningen. Det förutsätts att riskanalyser och den dimensionerande hotbeskrivningen samt YVL-direktiven används som planeringsgrund för skyddsarrangemangen. Under 3 § ges ingen närmare specifikation av kapaciteten hos den instans som eventuellt inleder verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten, eftersom denna och övriga hot presenteras i detalj i den dimensionerande hotbeskrivningen som är sekretessbelagd och säkerhetsklassificerad med stöd av 24 § 1 mom., 7 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

För att säkerställa säkerheten vid en kärnanläggning är det viktigt att skyddsarrangemangen sammanvägs med den driftsverksamheten, brandskyddsåtgärderna och beredskapsarrangemangen och med berörda myndigheters planer. Strålskydd som föreslås i ett utlåtande (Polisstyrelsen) har inte lagts till i detta stycke, eftersom det utgör en del av beredskapsarrangemangen och driftsverksamheten vid användning av kärnenergi och beaktas i samband med detta. Gränssnittet för kontroll av kärnmaterial enligt rekommendationen gällande IAEA:s skyddsarrangemang (NSS No. 13, 3.28, 3.36) har tillfogats till föreskriften.

Om ansvaret för att upprätta den dimensionerande hotbeskrivningen stadgas i 146 § 1 mom. i kärnenergiförordningen (161/1988) och ansvaret för detta ligger hos Strålsäkerhetscentralen. Den dimensionerande hotbeskrivningen har upprättats och baserar sig på en hotbild som lämnats av skyddspolisen. I 146 § 2 mom. i kärnenergiförordningen stadgas om konstaterande eller upprättande av hotbilder, vilket tidigare var Polisstyrelsens ansvar. I 146 § 2 mom. i kärnenergiförordningen ändrades (1001/2017) så att det nu är Skyddspolisen som svarar för konstaterande av hotbilder.

4 § Allmän planering av användningen av kärnenergi

Rubriken för föreskriftens 4 § har ändrats, eftersom en del av kraven som ställs under denna paragraf även gäller annan användning av kärnenergi än kärnanläggningar (se den närmare definitionen av tillämpningsområdet). I denna paragraf anges närmare bestämmelser som gäller den allmänna planeringen. Eftersom hela 4 § gäller den allmänna planeringen av en kärnanläggning har termen "kärnanläggning" strukits på olika ställen. Detta är motiverat eftersom en del av underpunkterna gäller även annan användning av kärnenergi.

I stycke 1 föreskrivs om ändamålsenligt skydd av objekt som är viktiga med tanke på säkerheten. Vid bedömning av ändamålsenligheten ska både den dimensionerande hotbeskrivningen och riskanalyserna beaktas. Baserat på utlåtanden har termen effektiv ersatts med termen ändamålsenlig, eftersom effektivitet inte kan bedömas utan exakta kriterier. Tillståndshavaren ska bedöma skyddsarrangemangen så att ändamålet med föreskriften uppnås. I praktiken förutsätter detta bedömning av huruvida den dimensionerande hotbeskrivningen och kraven enligt direktiv YVL A.11

Strålsäkerhetscentralen

3/0007/2017

29.12.2020

och YVL A.12 uppfylls. I kravet framhävs också tillståndshavarens ansvar för att bedöma utredningar av lämpligheten och effektiviteten till exempel i fråga om förändringar som görs vid ändringsarbeten med beaktande av syftet med skyddsarrangemangen. Till stycke 1 har man tillfogat ordet "förvaring", eftersom platserna där man placerar kärnmaterial och kärnavfall till exempel vid kärnämnestransporter varierar och tillfälliga förvaringsplatser kan användas.

I stycke 2 föreskrivs om användning av principen om djupförsvär (defence in depth) genom att ange olika skyddszoner. Detta gör det möjligt att så effektivt som möjligt upptäcka, fördröja och reagera på verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten och är även i linje med principen om djupförsvär (defence in depth) som används inom skyddsarrangemangen. Formuleringen har ändrats så att den är i linje med det riskbaserade arbetssättet (framhävande av betydelsen för säkerheten).

I föreskriftens 4 § har man tillfogat stycke 3, som utgör ett krav gällande grunden för fastställande av skyddszoner: planeringen av en kärnanläggnings skyddszoner ska grunda sig på kärn- eller strålsäkerheten och på ett ändamålsenligt genomförande av skyddsarrangemangen. Som område med begränsningar för trafik och vistelse (kraftverksområdet vid kärnkraftverk) godkänns inte ett område som inte har betydelse för kärn- eller strålsäkerheten eller för det ändamålsenliga genomförandet av skyddsarrangemangen vid kärnanläggningen. Till exempel hör ett logiområde inte till området med begränsningar för trafik och vistelse med tanke på skyddsarrangemangen, eftersom där ska även bestämmelser gällande hemfrid följas.

I stycke 4 föreskrivs att skyddszonerna ska användas för att bilda ändamålsenliga skyddsarrangemang mot verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten. Detta är motiverat för att säkerställa syftet med skyddsarrangemangen. Den föreslagna formuleringen baserar sig på att man inte enbart bedömer gränstornas hållfasthet, utan hela skyddszonen och de skyddsarrangemang som utförs med dess hjälp som en helhet. Vid bedömning av ändamålsenligheten ska den dimensionerande hotbeskrivningen användas och det ska anges hur hotet ska avvärjas.

I stycke 4 föreskrivs vidare till exempel om användning av övervakningssystem för att möjliggöra upptäckande. Övervakningssystem utgör en del av de system som är viktiga med tanke på säkerheten vid kärnanläggningen, eftersom lagstridig verksamhet som eventuellt riktas mot dessa system och annan verksamhet som äventyrar dem skulle kunna äventyra syftet med skyddsarrangemangen och indirekt påverka också kärnsäkerheten. Kravet gällande upptäckande har mildrats, eftersom det inte går att ständigt och fullständigt upptäcka alla hotfulla situationer och därmed är det inte alltid möjligt att uppfylla kravet.

I stycke 5 krävs att man vid planeringen och underhållet av olika system och andra viktiga objekt vid kärnanläggningen ska tillämpa ändamålsenliga informationssäkerhetsprinciper. Principerna som tillämpas ska vara ändamålsenliga och underhållet utgör en väsentlig del av informationssäkerheten under kärnanläggningens hela livscykel. Bara upptäckande och avvärjande i sig räcker inte, utan också begränsning av skadliga konsekvenser utgör en väsentlig del av kravet. Vid bedömning av ändamålsenligheten ska den dimensionerande hotbeskrivningen användas och det ska anges hur hotet ska avvärjas. Det ska anges hur man kommit fram till vissa lösningar och hur man med hjälp av dessa avvärjer verksamhet som

Strålsäkerhetscentralen

3/0007/2017

29.12.2020

äventyrar kärn- eller strålsäkerheten. Detta förutsätter bedömning av lösningarna till exempel i förhållande till den dimensionerande hotbeskrivningen. Till stycket har man tillfogat ett krav gällande planer för informationssäkerheten, eftersom informationssäkerhetsförfarandena ska genomföras systematiskt.

Ett delområde inom skyddsarrangemangen är informationssäkerheten. Verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten kan försöka att utnyttja datasystem som attackrutt och dessa ska skyddas på ett lämpligt sätt. Stycke 5 har modifierats så att kravet inte bara gäller data-, datakommunikations- och automationssystem, utan system och anordningarna som en helhet. Ordet "avancerad" har strukits, eftersom det definierar genomförandesättet, vars bedömning åligger tillståndshavaren. Olovlig verksamhet omfattar även olovligt tillträde. Upptäckande och förebyggande av avvikelser i informationssäkerheten är viktigt, eftersom det kan avslöja ett hot mot informationssäkerheten som är riktat mot system som är viktiga för kärnsäkerheten och som härstammar från annat än från olovlig verksamhet.

I stycke 6 framförs ett krav på att det ska finnas beredskap för hantering av avvikande situationer som orsakas av hot mot informationssäkerheten. Detta gäller all användning av kärnenergi på vilken föreskriften tillämpas. Detta är motiverat med tanke på kontinuitetsplanering och återhämtande. Man ska ha beredskap inför hot mot informationssäkerheten och behandla dessa. Till exempel i nuvarande kärnanläggningar stöder sig många system på datasystem, vilket gör att beredskap inför hot mot informationssäkerheten i dagsläget får en framträdande roll. Beredskapsskyldigheten gäller verksamheten *redan innan* en hotfull situation uppstår.

Stycke 7 och 8 är helt nya jämfört med den tidigare föreskriften (2016):

I stycke 7 anges ett krav om beaktande av kvalitetsledningen. Kravet baserar sig på den grundläggande principen enligt CPPNM(A), Fundamental principle J: Quality Assurance. Motiveringen för underhåll av skyddsarrangemangen anges i NSS 13 under punkt 3.57 (sustainability programme). Principen för ständig förbättring anges i kraven gällande säkerheten (safety) och samma princip gäller även skyddsarrangemangen (security). Formuleringen har ändrats baserat på ett utlåtande (TVO och Posiva). Vad gäller kvalitetssäkring kan till exempel ett arbetssätt enligt ISO-standarderna användas.

I stycke 8 anges kravet att genomföra trygga kommunikationsarrangemang för skötseln av hotfulla situationer. Kravet grundar sig på NSS No. 13, punkterna 4.32, 5.38 och 6.29. Kravet gäller ordnande av dataskyddade kommunikationsförbindelser internt samt mellan säkerhetspersoner och myndigheter. I synnerhet byggnader som hör till kärnkraftverk är kraftigt konstruerade, vilket påverkar funktionen av olika kommunikationssystem framför allt inomhus. Tillståndshavaren ska genomföra arrangemang som säkerställer funktionen av både säkerhetspersoners och myndigheters kommunikationsförbindelser framför allt i hotfulla situationer. Transporterna av kärnämne och kärnavfall är specialsituationer (mobil situation), vilket gör att behovet av att säkerställa kommunikationen mellan säkerhetspersoner och myndigheter framhävs. Med kommunikation menas i detta fall kommunikation i realtid mellan olika aktörer i hotfulla situationer, inte till exempel utarbetande av informationsmeddelanden.

Strålsäkerhetscentralen

3/0007/2017

29.12.2020

5 § Interna hot

Paragrafrubriken "Personssäkerhet" ändrades till "Interna hot", eftersom kraven som föreskrivs i denna paragraf gäller avvärjande av interna hot.

Det tidigare stycke 1 i paragraf 5 § har strukits, eftersom det överfördes till kärnenergilagen. Därmed har även numreringen av kraven ändrats.

Eftersom säkerhetsutredningar endast utgör en del av de åtgärder som vidtas mot interna hot (insider), är det motiverat att tillståndshavaren beskriver de åtgärder som vidtas för att avvärja ovan nämnda hot. I synnerhet betonas att de åtgärder genom vilka man avvärjer hot som orsakas av personer *systematiskt* också ska sträckas till att omfatta de underleverantörer som tillståndshavaren anlitar och personer som arbetar för dem, riskbaserat. Formuleringen har ändrats baserat på ett utlåtande (Fennovoima). STUK bedömer tillräckligheten av åtgärderna på basis av tillståndshavarens förslag. Arbetsuppgifterna för personer som deltar i användningen av kärnenergi och deras rätt att få och använda information måste definieras för att kunna säkerställa att känslig information eller åtkomst till den eller ett objekt som ska skyddas är begränsad till endast de personer som på grund av sina arbetsuppgifter har ett motiverat behov av detta. Baserat på ett utlåtande (Fennovoima) har kravet kompletterats med ett krav gällande regelbunden utvärdering av dessa rättigheter. Därigenom säkerställs att rättigheterna endast är giltiga under den tid som de behövs.

Skyldigheten enligt stycke 2 att vid kärnanläggningen och ett område enligt KEL 2 § 1 mom. 2 punkten använda identifikationsomger passerrätt i området ger inte möjlighet att avvika från det motsvarande kravet enligt direktiv YVL A.11.

6 § Genomförande av skyddsarrangemang och upprätthållande av säkerhet

Föreskriftens stycke 6 § 1 har ändrats. I stycket har man strukit listningen av handlingar gällande skyddsarrangemang, enligt vilka skyddsarrangemangen ska genomföras, eftersom skyddsarrangemangen ska genomföras enligt de krav som anges i lagstiftning och till dessa behövs ingen separat hänvisning. I kärnenergilagen finns ett krav om att skyddsarrangemangen och ändringar av dessa ska godkännas av STUK. Kravet gällande detta som fanns med i utkastskedet har därför strukits, eftersom det inte behövs. Handlingarna som gäller skyddsarrangemangen ska uppdateras fortlöpande. Detta krav gäller även andra handlingar än bara handlingar som har godkänts av STUK (t.ex. vaktinstruktioner), där genomförandet av skyddsarrangemangen beskrivs och anges. Härigenom säkerställer man att personalen förfogar över tidsenliga anvisningar oavsett om handlingen har genomgått STUKs förfarande för godkännande eller inte.

I stycke 2 framförs ett krav på att effektiviteten av skyddsarrangemangen inte får avsevärt försämrans vid fel eller fara i enskilda skyddssystem, skydds konstruktioner eller skyddsanordningar. Detta är motiverat, eftersom vikten av skyddsarrangemangen för säkerställandet av kärn- eller strålsäkerheten framhävs i ovan nämnda situationer. Till stycket har man även tillfogat störningar. Stycke 2 har modifierats så att man inte har försökt att ange en uttömmande lista över olika händelser, störningar eller hot som till sin omfattning motsvarar ett fel med gemensam orsak och under vilka skyddsarrangemangen måste säkerställas, utan i

Strålsäkerhetscentralen

3/0007/2017

29.12.2020

stället använt ett exempel och hänvisat till hot med jämförbar allvarlighetsgrad. Sådana är till exempel naturkatastrofer (t.ex. översvämning, storm), allvarliga bränder, förlust av elkraften och som följdverkning till exempel en allvarlig pandemi som kan påverka tillräckligheten av kritisk personal. Även i dessa situationer måste man säkerställa kärn- och strålsäkerheten, med beaktande av skyddsarrangemangen också. Kravet har mildrats gällande fel med gemensam orsak i enlighet med det riskbaserade arbetssättet. Stycke 2 består av två olika hotnivåer: enskilt fel och fel med gemensam orsak eller händelser med motsvarande omfattning. På motsvarande sätt är även kravnivån för ändamålet för skyddsarrangemangen delad i två nivåer: för enskilda fel krävs att effekten inte får avsevärt minska och för fel med gemensam orsak (eller händelser med motsvarande omfattning) krävs att man har kapacitet att sköta skyddsarrangemangen.

I stycke 3 föreskrivs om övningar. För att säkerställa skyddsarrangemangens nivå behövs regelbundna interna övningar för säkerhetspersonerna och dessa ska genomföras i enlighet med tillståndshavarens dokument gällande detta. Eftersom den dimensionerande hotbeskrivningen ska användas som grund för planering och bedömning av skyddsarrangemangen är det motiverat att övningarna inbegriper hot som beskrivs i den dimensionerande hotbeskrivningen.

I stycke 4 föreskrivs om tillståndshavarens skyldighet att påvisa skyddsarrangemangens effekt mot verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten i hotfulla situationer. Ett sätt att påvisa effekten är att använda övningar, och till detta stycke har man baserat på ett utlåtande (Fennovoima) också tillfogat användning av andra ändamålsenliga sätt att påvisa effekten.

I stycke 5 föreskrivs om gemensamma övningar med myndigheter. Eftersom samverkan i synnerhet med säkerhetsmyndigheter får en framträdande roll vid hotfulla situationer, är det motiverat att genomföra regelbundna övningar tillsammans med myndigheterna. I praktiken sker detta enligt en överenskommelse med berörda myndigheter. Myndigheten ska således ges möjlighet att delta i övningarna.

I stycke 6 krävs att hela personalen ska hållas uppdaterad om åtgärder och förfaranden med anknytning till skyddsarrangemangen. Detta påverkar också upprätthållandet av säkerhetskulturen. Säkerhetskulturen som begrepp innefattar även skyddsarrangemang. Motivering av åtgärderna och att dessa presenteras så öppet som möjligt till hela personalen kan påverka skyddsarrangemangens effektivitet, då hela personalen kan förbindas till att följa bestämda förfaringsätt. Utgångspunkten är att handledningen (som även omfattar utbildning) inbegriper all nödvändig information om skyddsarrangemangen. Handledning är viktigt även vid annan användning av kärnenergi. Stycket har modifierats baserat på ett utlåtande (Fennovoima) så att det omfattar hela personalen, inte bara driftpersonalen. Det ska även beaktas att kravet likaså gäller till exempel personal som deltar i planeringen av kärnanläggningen, även om dessa inte skulle besöka anläggningsplatsen. Sådan personal ska ges tillräcklig handledning om skyddsarrangemangen vid användning av kärnenergi, till exempel informationssäkerheten. Detta är särdeles viktigt för de personer som hanterar känslig information.

Stycke 7 är nytt. Här förutsätts övervakning av informationssäkerheten med ändamålsenliga metoder för att kunna upptäcka, förebygga och utreda avvikande

Strålsäkerhetscentralen

3/0007/2017

29.12.2020

händelser samt hantera konsekvenserna av dem. Detta framhäver skyddsarrangemangen som helhet och vikten av informationssäkerheten för den övergripande säkerheten. De ändamålsenliga metoder som beskrivs i kravet består av tillståndshavarens planer för och anvisningar om informationssäkerheten. Direktiv YVL A.12 "Ydinlaitoksen tietoturvallisuuden hallinta" ställer krav på informationssäkerheten, baserat på vilka tillståndshavaren måste genomföra systemen och förfarandena för hantering av informationssäkerheten. Dessa är de *ändamålsenliga metoder* som avses i kravet.

7 § Övervakning av persontrafik och varutransporter

I föreskriftens 7 § föreskrivs om grunderna för uträttande av ärenden vid kärnanläggningen och om övervakningen av persontrafik och varutransporter. Skyddsarrangemangen (bl.a. passerkontroll) kan inte genomföras ändamålsenligt om åtgärderna mot verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten inte har planerats i förväg. Detta förutsätter genomförande av vissa åtgärder (t.ex. besök) och fastställande av identitet samt bestämmande av tillträdesrätt för olika skydds-zoner. Passage av tillståndshavarens personal är också en transaktion i den mening som avses i paragraf.

Till stycke 2 har man dessutom tillfogat transporter av kärnämne och kärnavfall samt gruvdrift vars syfte är att producera uran eller torium, eftersom identiteten måste styrkas även i dessa uppgifter i syfte att genomföra skyddsarrangemangen. Till stycke 2 har man baserat på ett utlåtande (Polisstyrelsen) tillfogat ett krav gällande utbildning. Till stycket har man utöver säkerhetspersoner även lagt till andra personer som ansvarar för genomförandet av skyddsarrangemangen, eftersom inga säkerhetspersoner arbetar i området enligt KEL 2 § 2.

I stycke 3 framförs ett krav att rörelse inom kärnanläggningens område och inom området för en gruva vars syfte är att producera uran eller torium måste vara begränsad och övervakad enligt ärendets art. Tillägget om gruvdrift (precisering av tillämpningsområdet) är nytt. Detta krav förutsätter att det fastställs tillämpliga passagezoner, passagekontroll och övervakning av förflyttningar. Till kärnanläggningens område hör olika skydds-zoner varav den yttersta zonen, området med begränsningar för trafik och vistelse (kraftverksområdet vid kärnkraftverk), i vissa fall sträcker sig flera kilometer utanför själva anläggningsområdet. Om ärenden uträttas endast inom detta område, till exempel i ett eventuellt besökscentrum eller dylikt, ska tillståndshavaren definiera vilken slags övervakning den tillämpar på detta. Säkerhetsutredningar är i första hand avsedda att tillämpas på de personer som arbetar inom den egentliga kärnanläggningens område (anläggningsområde, skyddat område, vitalt område). Detta utesluter dock inte möjligheten att använda säkerhetsutredningar, om den myndighet som gör säkerhetsutredningarna (Skyddspolisen) gör en utredning om en person som endast uträttar ärenden inom den yttersta skydds-zonen. Inom området för en gruva vars syfte är att producera uran eller torium ska tillståndshavaren baserat på verksamhetens syfte definiera ovan nämnda passerområden där uträttande av ärenden begränsas och övervakas i syfte att genomföra skyddsarrangemangen.

Stycke 4 föreskrivs om kontroller. För att säkerställa skyddsarrangemangens effektivitet krävs kontroller av personer, fordon och varor, så att föremål eller ämnen som kan äventyra säkerheten inte olovligt förs in i kärnanläggningen med dessa. Till

Strålsäkerhetscentralen

3/0007/2017

29.12.2020

kärnanläggningen förs dagligen in föremål eller ämnen som kan äventyra säkerheten, men detta är tillståndspliktigt och sker övervakat. Säkerhetsövervakningen ska vara planmässig och systematisk och omfatta alla som uträttar ärenden vid kärnanläggningen. Stycke preciserar föreskriftens 7 § 3 beträffande övervakning av rörelse. Tillståndshavaren ska i sina anvisningar beskriva hur den ovan nämnda övervakningen utförs. Eftersom kärnanläggningens område består av flera skyddszoner, är det viktigt att tillståndshavaren definierar kontrollförfarandena i sina instruktioner. Under grundberedskap kan till exempel fordonskontroller behövas först på anläggningsområdets gräns, men vid full beredskap redan på kraftverksområdets gräns. Mot denna bakgrund har det till föreskriften tillfogats ett krav om var kontrollerna *senast* måste göras.

Utöver personer övervakas och kontrolleras fordon, varutransporter och annan trafik. I synnerhet ska det betonas att det med sekretessbelagt informationsmaterial enligt 7 § 6 stycket i detta sammanhang avses ett sekretessbelagt dokument gällande skyddsarrangemangen eller kärnsäkerheten och information om innehållet i detta dokument samt ett dokument eller material som producerats på basis av denna information. Informationsmaterial som innehåller uppgifter av betydelse för spridning av kärnvapen klassificeras som kärnmaterial. Således kan bara en enda datafil bilda ett sådant sekretessbelagt informationsmaterial, om det inte är uppenbart att uppgifterna som filen innehåller inte äventyrar kärn- eller strålsäkerheten eller förverkligandet av syftet med skyddsarrangemangen. Sekretessbelagt informationsmaterial får endast användas och överlåtas för det ändamål som det har lämnats ut för, om inte den som bestämt materialets säkerhetsklass gett sitt medgivande till annat. Tillståndshavaren ska se till att sekretessbelagt informationsmaterial enbart är tillgängligt för dem som behöver informationen för skötseln av sina uppgifter. På motsvarande sätt är en person som sköter eller har skött en sådan uppgift skyldig att inte avslöja sådant som han eller hon fått veta om de uppgifter som ingår i det sekretessbelagda informationsmaterialet. Stycket har modifierats i enlighet med ett utlåtande (TVO och Posiva) så att det riskbaserade arbetssättet har beaktats i kravet och därtill har formuleringen av kravet ändrats baserat på Polisstyrelsens utlåtande.

För att förhindra olovligt bortförande av kärnämne, kärnavfall eller andra radioaktiva ämnen eller sekretessbelagt informationsmaterial med personer eller varor från kärnanläggningen eller någon annan plats där kärnenergi används, förutsätts att man har metoder för upptäckande och förhindrande. Strålsäkerhetscentralen bedömer tillräckligheten av metoderna på basis av tillståndshavarens förslag. Föreskriftens stycke 6 har modifierats så att det motsvarar de nuvarande kraven. Från stycke 5 och 6 ströks ordet *lämpligt*, eftersom termen är diffus och inte kan definieras i praktiken. Bedömning ska också göras i förhållande till de hot som framförs i den dimensionerande hotbeskrivningen, varvid ändamålet med det gällande kravet kan bedömas i praktiken.

Stycke 6 har förtydligats. Ordet "andra" har tillfogats, eftersom kärnämne är ett radioaktivt ämne, men alla radioaktiva ämnen är inte kärnämnen. Eftersom tillämpningsområdet har preciserats att även omfatta annan användning av kärnenergi än kärnanläggningar, har formuleringen "i en kärnanläggning" ersatts med formuleringen *vid användning av kärnenergi* för att inbegripa dessa situationer på det sätt som närmare specificeras i tillämpningsområdet.

Strålsäkerhetscentralen

3/0007/2017

29.12.2020

8 § Utbildningskrav för säkerhetspersoner

I föreskriftens 8 § har man strukit det tidigare (2016) stycket 1, eftersom lagen om ändring av kärnenergilagen (964/2020) innebär att utbildningskraven för säkerhetspersoner stadgas i kärnenergilagen. Det nuvarande stycke 1 (tidigare stycke 2) har ändrats så att här nu avses en mer generell skyldighet som åläggs tillståndshavaren så att skyldigheten inte gäller en enskild arbetstagare, vilket borde stadgas i lag. Termen "säkerhetsorganisation" har strukits eftersom den inte längre används i kärnenergilagen. Termen har ersatts med ordet "säkerhetsperson".

9 § Särskilda krav beträffande användning av maktmedel och maktmedelsredskap

I föreskriftens 9 § framförs särskilda krav beträffande användningen av maktmedel och maktmedelsredskap. Vid användning av maktmedel krävs att man behärskar användningen av maktmedelsredskapen. Kompetenskraven definieras separat i kärnanläggningens skyddsreglemente, eftersom detaljerade uppgifter om de redskap som används inte kan lämnas offentligt; detta skulle kunna äventyra syftet med skyddsarrangemangen.

Användningen av maktmedel innebär ofta ingrepp i de grundläggande rättigheterna och med detta krav säkerställs att det endast används godkända redskap vars nödvändighet har bedömts av inrikesministeriet, Delegationen för skyddsarrangemang på kärnenergiområdet och Strålsäkerhetscentralen vid godkännande av säkerhetsreglementet.

I föreskriften har man korrigerat en hänvisning till 7 t § i kärnenergilagen, där det efter lagändringen bestäms om säkerhetspersonens rätt att använda maktmedel.

10 § Larmcentral

I föreskriftens 10 § föreskrivs om kärnanläggningens larmcentral och reservlarmcentral. För att säkerställa och styra skyddsarrangemangen och säkerhetspersonalens verksamhet, bedöma larm, följa upp hur situationer utvecklas och upprätthålla lägesbild behövs vid kärnanläggningen en larmcentral och reservlarmcentral. För ledning av situationen och upprätthållande och förmedling av lägesbilden ska förbindelserna vara dataskyddade. Till föreskriften har man tillfogat förbindelse till *ledningscentralen*, eftersom detta i hotfulla situationer behövs för att hantera situationen. I kravet gällande larmcentralens bemanning har ordet "alltid" strukits, eftersom detta inte alltid är möjligt vid förflyttning från larmcentralen till reservlarmcentralen. I fråga om åtskiljandet har kravet mildrats så att både avstånd och konstruktionslösningar inte nödvändigtvis krävs.

Till beredskapen inför hotfulla situationer hör även att de externa förutsättningarna och förbindelsesystemen planeras i förväg. I föreskriften föreskrivs att dessa funktioner utförs säkrade på så sätt att de är tillgängliga och funktionsdugliga även vid oväntade hotfulla situationer eller driftlägen som avviker från det normala.

Förfaranden som behövs vid transporter av kärnämnen och kärnavfall bedöms fall för fall, men även i samband med dessa krävs skyddsarrangemang som inbegriper larmförbindelser för att avvärja verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten.

Strålsäkerhetscentralen

29.12.2020

3/0007/2017

Ändringen till terminologin gällande larmcentralen, som föreslås i Polisstyrelsens utlåtande, har inte genomförts, eftersom termen är etablerad inom den privata säkerhetsbranschen.

11 § Ledningscentral och ledning

I föreskriftens 11 § föreskrivs om ledningscentralen och ledningen som behövs för att avvärja en hotfull situation som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten. I den ändrade föreskriften förutsätts med avseende på ledning av skyddsarrangemang att det vid kärnanläggningen och vid transporter i anslutning till kärnanläggningens verksamhet finns en person med ständigt ledningsansvar för skyddsarrangemangen. Formuleringen har ändrats enligt ett utlåtande (TVO och Posiva) så att personen inte nödvändigtvis måste fysiskt befinna sig vid kärnanläggningen eller vara närvarande under transporten, eftersom det är möjligt att personen i fråga till exempel arbetar på polisens ledningsplats som inte nödvändigtvis ligger i kärnanläggningens område. Om det inom samma kraftverksområde finns två olika tillståndshavarens kärnanläggningar, är det möjligt att man för skyddsarrangemangen använder samma organisation som bildas av säkerhetspersoner. I detta fall ansvarar den i kravet angivna personen med ledningsansvar för skyddsarrangemangen för ledningen av skyddsarrangemangen för båda kärnanläggningarna. Närmare krav om samverkan ges i direktiv YVL A.11.

Till föreskriften har man efter samråd med tillståndshavare tillfogat kravet om en person med ansvar för den operativa ledningen av säkerhetspersonerna. Med detta avses i praktiken skydds- eller bevakningsverksamhetens förman som leder säkerhetspersonernas verksamhet vid en eventuell hotfull situation. En sådan person måste ständigt finnas på plats vid kärnanläggningen eller en kärnämne-transport med anknytning till denna; operativ ledning kan inte utföras på distans.

Eftersom det för avvärjandet av en hotfull situation är viktigt att organisationen kan ledas från ett skyddat ställe, förutsätts det att det finns en ledningscentral för denna funktion och en reservledningscentral för ledningscentralen. Ledningscentralen eller reservledningscentralen bemannas vid behov enligt det förfarande som tillståndshavaren angett i sina planer. För säkerställande av ledningen ska förbindelserna till kontrollrummet och polisen säkras och de ska vara dataskyddade. Redan i föreskriften (2016) hade formuleringen gjorts mer begriplig än i den tidigare förordningen, där man använt termerna ledningscentral och ledningscentralfunktion. Till föreskriften har man tillfogat en motsvarande ändring som i förordningens 10 § (förbindelse till larmcentral). Formuleringarna har förtydligats och personen med ansvar för ledningen av skyddsarrangemangen har separerats till ett skilt krav. I fråga om åtskiljandet används samma terminologi som för larmcentralen, både avstånd och konstruktionslösningar krävs inte. Tillståndshavaren planerar och genomför larmcentrals- och ledningscentralsfunktionerna. Kravet förutsätter inte att ifrågavarande centraler är belägna i separata utrymmen, utan det är möjligt att man använder samma utrymme för dem. I detta fall måste man emellertid säkerställa att detta är möjligt i praktiken (t.ex. tillräckliga utrymmesbehov, material osv.). Säkerheten för säkerhetspersonalen som arbetar i larmcentret måste också säkerställas, till exempel genom att stänga, ljudisolerade dörrar Dessutom måste man beakta till exempel kraven gällande passerkontroll och -hantering som kan begränsa sammanslagningen av centralerna i ett och samma utrymme.

Strålsäkerhetscentralen

3/0007/2017

29.12.2020

För att möjliggöra ledning av polisverksamheten ska polisen tilldelas en lämplig lokal för ledningen, vars utrustning ska avtalas med polisen. Polisen avgör på basis av situationen varifrån den leder verksamheten.

Vid ett kärnkraftverk kan en och samma person inte ansvara för både larmfunktionerna och ledning av säkerhetspersonerna. Detta är motiverat eftersom det på grund av de flesta kärnkraftverks komplexitet och storlek inte är möjligt för en person att samtidigt sköta flera uppgifter.

12 § Agerande i en hotfull situation

I föreskriftens 12 § föreskrivs om agerande i en hotfull situation. Vid hotfulla situationer ska de åtgärder vidtas som tillståndshavaren beskriver i skyddsreglementet och skyddsplanen eller i sina andra anvisningar.

För rätt dimensionering av resurserna för polisverksamheten ska polisen larmas direkt när ett hot konstaterats föreligga. Lägesbilden ska förmedlas till polisen redan innan den anlämt till platsen för att den ska kunna organisera sin verksamhet mot hotet.

Säkerhetspersonernas verksamhet leds av en utbildad person som utsetts till uppgiften. I kärnenergilagen stadgas hur ledningsansvaret ska överföras till polisen, eftersom Strålsäkerhetscentralen inte kan utfärda föreskrifter gällande polisen.

Tillståndshavaren ska ställa till polisens förfogande tillräckligt mycket personal som känner till anläggningen, strålskyddet och skyddsarrangemangen. Skyddsarrangemangen har tillfogats till kravet baserat på ett utlåtande (Polisstyrelsen). Detta är motiverat med tanke på säkerställande av både anläggningens driftsäkerhet och personsäkerheten. Säkerhetspersonerna använder i dessa situationer emellertid sina behörigheter som stadgas i kärnenergilagen i huvudsak under ledning av polisen.

13 § Anmälan till Strålsäkerhetscentralen

I föreskriftens 13 § föreskrivs om skyldigheten att göra anmälan till Strålsäkerhetscentralen. I en eventuell hotfull situation är det viktigt att Strålsäkerhetscentralen utan dröjsmål underrättas om hotet. Om situationen kräver det, kan man då i så tidigt skede som möjligt vidta de åtgärder som behövs för att hantera situationen. Också med tanke på beredskapen att möta mediakontakter förutsätts det att information fås i så tidigt skede som möjligt.

Om situationen kräver det informerar Strålsäkerhetscentralen andra myndigheter, men detta krav ingår inte i föreskriften, eftersom Strålsäkerhetscentralen inte kan ställa krav på sig själv i föreskriften.

14 § Uppgörande av planer

I föreskriftens 14 § 1 föreskrivs om förberedning av planerna för skyddsarrangemangen i samarbete med polisen för att säkerställa att åtgärderna vidtas med beaktande av polisverksamhetens utgångspunkter och resurser. Den gemensamma förberedningen främjar också samarbetet mellan tillståndshavaren och polismyndigheten och säkerställer att olika synpunkter tas i beaktande och att det till

Strålsäkerhetscentralen

29.12.2020

3/0007/2017

polisen förmedlas sådan information om anläggningen och verksamhetsmiljön som den behöver. Stycket har modifierats baserat på ett utlåtande (Polisstyrelsen) så att polisen inte åläggs skyldighet att upprätta planerna. STUK kan inte ställa krav på andra myndigheter.

Stycke 2 i föreskriftens 14 § är nytt och här föreskrivs om förfarandena gällande återfående av bortkommet eller stulet kärnämne eller kärnavfall samt skyldigheten att minska strålningspåverkan till följd av verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten som riktats på dessa.

Den internationella konventionen (CPPNM/A, 2A b) förutsätter att avtalsparten genomför systematiska förfaranden för att försöka återfå bortkommet eller stulet kärnämne. Kärnämnets tillståndshavare ska i enlighet med kravet upprätta systematiska förfaranden för att återfå kärnämnet. Denna iakttagelse framfördes även i den utomstående utvärderingen av kraven gällande skyddsarrangemangen.

I föreskriftens 14 § 2 föreskrivs om skyldigheten att minska strålningspåverkan, när sådan har orsakats av lagstridig verksamhet (sabotage) riktad mot kärnanläggning eller transport av kärnämne. Grunden för kravet anges i CPPNM(A) artikel 2A punkt (d). Denna iakttagelse framfördes även i den utomstående utvärderingen av kraven gällande skyddsarrangemangen.

15 § Säkerhetspersonens klädsel och märkning av området med begränsningar för trafik och vistelse

I föreskriftens stycke 15 § 1 föreskrivs om markering av kärnanläggningens område med begränsningar för trafik och vistelse. Markeringen kan utföras med skyltar eller band, men den information som specificeras i föreskriftens bilaga 1 ska framgå ur markeringen. Genom markeringen säkerställs att en person som anländer till eller befinner sig på kärnanläggningens område kan baserat på markeringarna upptäcka att hen befinner sig i ett område där rörelse är begränsad och kräver ett tillstånd från tillståndshavaren. Baserat på Polisstyrelsens utlåtanden har man lagt till den röda kanten på begränsningsskylten och tillfogat möjlighet att utöver skylt, även använda band i markeringen (Fortum).

Skyltens storlek eller fontstorleken, fonten eller färgkoderna har inte specificerats. Det kan således förekomma lätta nyansskillnader, men huvudfärgerna har specificerats. I vissa märkningsobjekt måste man eventuellt använda olika stora skyltar och därför ställs det inga krav på fontstorleken. Skylten eller bandet ska ändå vara synligt och texten på den ska vara läsbar. Texten ska vara likadan på finska och svenska.

I föreskriftens 15 § 2 föreskrivs om säkerhetspersonens klädsel och igenkänningstecken på den. Kraven gällande säkerhetspersonens klädsel och de märken och igenkänningstecken som används på kläderna är helt nya och syftet med dem är att förenhetliga märkningarna som används. I samband med ändringen av kärnenergilagen har STUK beviljats bemyndigande att utfärda föreskrifter för att utfärda bestämmelser om detta. En person som arbetar eller uträttar ärenden vid en kärnanläggning ska kunna tillförlitligt identifiera en säkerhetsperson utifrån dennes kläder och märkningarna på dem. Det får inte finnas risk för förväxling med de kläder som används av säkerhetsmyndigheter. Detta är viktigt för rättsskyddet för både säkerhetspersonen och för den person som utsätts för åtgärder från

Strålsäkerhetscentralen

3/0007/2017

29.12.2020

säkerhetspersonens sida. Säkerhetspersonen använder i sin uppgift betydande behörigheter som stadgas i kärnenergilagen och därför måste hen kunna identifieras. I säkerhetspersonens märkningar används både finska och svenska. Eftersom det vid kärnanläggningar arbetar ett betydande antal personer som använder andra språk (i synnerhet under årsunderhåll) används i märkningarna även engelska. På grund av platsbrist används endast engelska, som i praktiken alla förstår, i ryggmärkningarna.

Kraven har baserat på utlåtanden (Fortum, TVO och Posiva) förtydligats och ordningsföljden för kraven har ändrats (Fennovoima). I formuleringarna används samma typ av terminologi som i inrikesministeriets förordning om väktares och ordningsvakters dräkt och ordningsvakters igenkänningstecken (875/2016).

Föreskriftens bilaga 1 har modifierats baserat på utlåtanden (Polisstyrelsen, TVO, Posiva och Fortum) så att det praktiska genomförandet beaktas så väl som möjligt. Baserat på utlåtanden som lämnats av tillståndshavare har kravet gällande färgen på säkerhetspersonens klädsel strukits som onödigt. Detta är motiverat bland annat av den anledning att säkerhetspersoner med olika uppgifter måste till exempel av arbetarskyddsskäl använda uniformer med olika färg och av olika typ (t.ex. inom strålskyddsområden). Det väsentliga vad gäller uniformen är att man utan svårigheter kan identifiera en säkerhetsperson utifrån uniformen och märkningarna på den och att det inte finns risk för förväxling med till exempel myndigheter. Av denna anledning har inte heller en exakt färgkod för märken enligt föreskriftens bilaga 1 definierats, utan märkets bakgrundsfärg och font kan variera något beroende på uniformen utan att identifierbarheten äventyras. I tabell 1 definieras huvudkategorierna för uniform och de klädespersedlar som hör till den. Till exempel kan man i vissa arbetsuppgifter i stället för jacka använda en klädespersedel som liknar utrustnings- eller reflexväst (huvudkategori: jacka). Dessa ska förses med märkningar i enlighet med huvudkategorin.

16 § Tystnads- och sekretessplikt

I föreskriftens 16 § föreskrivs om tystnads- och sekretessplikten. Stycket om tystnads- och sekretessplikt har ändrats så att det av stycket framgår vilka funktioner eller personer kravet gäller. Hänvisningarna till aktuell lagstiftning har uppdaterats.

17 § Ikraftträdande

I föreskriftens 17 § föreskrivs om föreskriftens ikraftträdande. Samtidigt hävs Strålsäkerhetscentralens föreskrift om skyddsarrangemangen vid användning av kärnenergi från den 22.12.2015.

Föreskriften avses träda i kraft den 29 december 2020 och den ska gälla tills vidare.

På de ärenden som är anhängiga när föreskriften träder i kraft tillämpas denna föreskrift.

18 Övergångsbestämmelse

I föreskriftens 19 § föreskrivs att de markeringar enligt bilaga 1 som används för markering av området med begränsningar för trafik och vistelse vid tillståndshavarens kärnanläggning samt på säkerhetspersonens uniform är obligatoriska från och med

Strålsäkerhetscentralen

29.12.2020

3/0007/2017

den 1.1.2022. Med andra ord kan de markeringar som tillståndshavaren använder i dag användas fram till den 31.12.2021.

Tillgång till föreskriften, handledning och rådgivning:

Föreskriften publiceras i Strålsäkerhetscentralens föreskriftssamling. Den finns i Finlex på webbadressen <http://www.finlex.fi/fi/viranomaiset/normi/555001>. Föreskriften kan också fås från Strålsäkerhetscentralen.